

EDUCAȚIE ȘI FORMARE PROFESIONALĂ

În conformitate cu principiul subsidiarității, responsabilitatea principală pentru politicile de educație și de formare profesională le revine statelor membre, Uniunea Europeană având doar un rol de sprijin. Anumite provocări care necesită un răspuns sunt, cu toate acestea, comune tuturor statelor membre – spre exemplu societățile în curs de îmbătrânire, deficitul de competențe al forței de muncă, concurența la nivel global și educația preșcolară – astfel încât este nevoie de reacții comune și ca țările să conlucreze și să învețe unele de la altele^[1].

TEMEIUL JURIDIC

Deși formarea profesională a fost identificată ca domeniu de acțiune comunitară în Tratatul de la Roma din 1957, educația a fost oficial recunoscută ca fiind de competența UE în Tratatul de la Maastricht în 1992. În conformitate cu tratatul, „comunitatea contribuie la dezvoltarea unei educații de calitate prin încurajarea cooperării dintre statele membre și, în cazul în care este necesar, prin sprijinirea și completarea acțiunii lor, respectând pe deplin responsabilitatea statelor membre față de conținutul învățământului și organizarea sistemului educativ, precum și diversitatea lor culturală și lingvistică”.

Tratatul de la Lisabona a menținut dispozițiile privind rolul instituțiilor UE în educație și formare profesională (titlul XII articolele 165 și 166), adăugând în același timp o dispoziție care poate fi calificată drept o „clauză socială” orizontală. Astfel, articolul 9 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) prevede: „În definirea și punerea în aplicare a politicilor și acțiunilor sale, Uniunea ține seama de cerințele privind promovarea unui nivel ridicat al ocupării forței de muncă, garantarea unei protecții sociale corespunzătoare, combaterea excluziunii sociale, precum și de cerințele privind un nivel ridicat de educație, de formare profesională și de protecție a sănătății umane”.

De asemenea, Carta drepturilor fundamentale a UE, care are aceeași valoare juridică ca tratatele (articolul 6 din Tratatul privind Uniunea Europeană), prevede că „orice persoană are dreptul la educație, precum și la accesul la formare profesională și formare continuă” (articolul 14), precum și că „orice persoană are dreptul la muncă și dreptul de a exercita o ocupație aleasă sau acceptată în mod liber” (articolul 15).

[1] Pentru informații suplimentare, consultați fișa informativă [3.6.4](#) privind învățământul superior.

OBIECTIVE

În politicile și acțiunile sale, Uniunea trebuie să țină seama de cerințele privind promovarea unui nivel ridicat de educație și de formare profesională pe tot parcursul vieții, privind mobilitatea cursanților și a profesorilor în Europa, precum și privind dezvoltarea unui sentiment de apartenență la Uniune. În acest scop, într-o comunicare publicată în septembrie 2020 [COM(2020)0625], Comisia a definit coordonatele unui „spațiu european al educației”, care cuprinde șase componente majore: calitatea educației și a formării profesionale, incluziunea, dubla tranziție ecologică și digitală, cadrele didactice și formatorii, învățământul superior, dimensiunea geopolitică.

[Cadrul strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale](#) („Educație și formare profesională 2020”) stabilește instrumentele și modalitățile de cooperare la nivelul Uniunii Europene. Acesta a stabilit, de asemenea, o listă de obiective care trebuie atinse până în 2020:

- cel puțin 95 % dintre copiii cu vârste cuprinse între patru ani și vârsta obligatorie pentru începerea educației primare ar trebui să participe la educația preșcolară (în 2020 acest procent era de 94,8 %);
- nu ar trebui să existe un procent mai mare de 15 % de persoane de 15 ani care să dețină abilități insuficiente în domeniul lecturii, matematicii și științelor (în 2020 acest procent era de 22,5 % pentru abilitățile în domeniul lecturii, 22,9 % pentru cele în domeniul matematicii și 22,3 % pentru cele în domeniul științelor);
- procentul de persoane care abandonează timpuriu educația și formarea profesională ar trebui să fie mai mic de 10 % (în 2020 acest procent era de 10,2 %);
- cel puțin 40 % dintre persoanele cu vârste între 30 și 34 de ani trebuie să fi absolvit o formă de educație terțiară (în 2020 acest procent era de 40,3 %);
- cel puțin 15 % dintre adulți (grupa de vârstă 25-64 de ani) ar trebui să participe la programe de educație și de formare pe tot parcursul vieții (în 2020 acest procent era de 10,8 %);
- cel puțin 20 % dintre absolvenții cu studii superioare și 6 % dintre persoanele cu vârsta între 18 și 34 de ani cu studii profesionale trebuie să fi petrecut o perioadă la studiu sau formare în străinătate (în 2018 acest procent era, în cazul absolvenților cu studii superioare, de 13,5 %);
- proporția absolvenților cu studii medii sau superioare cu vârsta între 20 și 34 de ani care au terminat studiile în urmă cu 1-3 ani și au un loc de muncă ar trebui să fie de cel puțin 82 % (în 2019 acest procent era de 80,9 %).

Lista obiectivelor care trebuie atinse până în 2030 va fi destul de asemănătoare, dar va include și un indicator privind competențele digitale. Indicatorii adoptați vor face obiectul unei monitorizări realizate de un organism de guvernare instituit pentru punerea în aplicare a spațiului european al educației.

REALIZĂRI

A. Educația și ocuparea forței de muncă

În 2016, Comisia a publicat comunicarea intitulată „[O nouă agendă pentru competențe în Europa](#)” [COM(2016)0381], în care aceasta propune 10 acțiuni pentru ca persoanele să asimileze competențele necesare pe piața forței de muncă:

- o Garanție de competențe pentru a-i ajuta pe adulții slab calificați să dobândească un nivel minim de alfabetizare, competențe numerice și competențe digitale;
- o revizuire a [Cadrului european al calificărilor](#);
- o „Coaliție pentru competențe și locuri de muncă în sectorul digital”, cu scopul de a sprijini cooperarea între părțile interesate din domeniile educației, ocupării forței de muncă și industriei;
- un „Plan de cooperare sectorială în materie de competențe” în vederea îmbunătățirii informațiilor referitoare la competențe;
- un „Instrument de stabilire a profilului de competențe al resortisanților din țările terțe” – pentru a sprijini identificarea timpurie și stabilirea profilului competențelor și calificărilor migrantilor;
- sprijinirea învățământului profesional și a formării profesionale, în special prin organizarea de evenimente și activități în cadrul Săptămânii europene a competențelor profesionale;
- o revizuire a [Recomandării privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții](#);
- o revizuire a cadrului [Europass](#);
- o propunere de recomandare privind monitorizarea parcursului profesional al absolvenților cu scopul de a îmbunătăți înțelegerea performanțelor absolvenților după experiențele legate de educație și de formare;
- analiza și schimbul de bune practici pentru gestionarea circulației între țări a persoanelor cu un nivel ridicat de competențe și calificări („fluxul creierelor”).

B. Erasmus

[Erasmus+](#) este programul UE în domeniile educației, formării, tineretului și sportului pentru perioada 2014-2020. Obiectivele specifice urmărite de programul Erasmus+ sunt: 1) să îmbunătățească nivelul competențelor și abilităților de bază, cu un accent deosebit pe relevanța acestora pentru piața muncii și contribuția lor la coeziunea societății; 2) să promoveze creșterea calității, excelența în inovare și internaționalizarea la nivelul instituțiilor din domeniul educației și formării profesionale; 3) să promoveze crearea și popularizarea unui sistem european de învățare continuă menit să vină în completarea reformelor politice de la nivel național; 4) să consolideze dimensiunea internațională a educației și formării; 5) să îmbunătățească predarea și învățarea limbilor străine. În sectorul educației, a fost definit un cadru de acțiuni-cheie pentru a asigura realizarea acestor obiective.

- Acțiunea-cheie 1: mobilitatea persoanelor în scopul educației și al formării profesionale;
- Acțiunea-cheie 2: cooperarea pentru inovare și schimbul de bune practici;
- Acțiunea-cheie 3: sprijinul pentru reforma politicilor.

C. Alte realizări

În ultimii trei ani, Consiliul a aprobat o serie de recomandări care vizează punerea în aplicare a spațiului european al educației. De exemplu, în urma adoptării [Pilonului european al drepturilor sociale](#), care recunoaște că „copiii au dreptul la servicii de educație și de îngrijire a copiilor preșcolari de calitate și accesibile din punct de vedere financiar”, Consiliul a aprobat în mai 2019 o Recomandare privind [sisteme de înaltă calitate de educație și îngrijire a copiilor preșcolari](#)[2]. Reflectând atenția tot mai mare acordată învățământului secundar, recomandările s-au axat, de asemenea, pe [promovarea valorilor comune, a educației favorabile incluziunii și a dimensiunii europene a predării](#) (mai 2018)[3], pe [recunoașterea reciprocă automată a calificărilor și a perioadelor de învățare petrecute în străinătate](#) (noiembrie 2018)[4] și pe [îmbunătățirea predării și învățării limbilor străine](#) (mai 2019)[5]. UE a lansat, de asemenea, inițiativa privind universitățile europene și sprijină introducerea legitimației europene de student[6].

ROLUL PARLAMENTULUI EUROPEAN

Parlamentul a sprijinit întotdeauna cooperarea strânsă dintre statele membre în domeniile educației și formării profesionale și încurajează extinderea dimensiunii europene a politicilor educaționale din statele membre. Acesta participă activ la ciclul de politici asociate cu ET 2020.

A. Erasmus

În [rezoluția sa din 14 septembrie 2017](#), Parlamentul a recunoscut impactul extrem de pozitiv al programului Erasmus+. Parlamentul a subliniat faptul că noul program ar trebui să fie mai deschis și mai accesibil și a atras atenția asupra dificultăților legate de recunoașterea creditelor din Sistemul European de Transfer și Acumulare al Creditelor (ECTS). El a solicitat crearea unei legitimații electronice europene de student, pentru a le oferi studenților acces la servicii în întreaga Europă. Deputații au subliniat necesitatea promovării cetățeniei active, a educației civice și a identității europene prin intermediul programului. La 13 martie 2019, în contextul Brexitului, Parlamentul a adoptat, de asemenea, o [rezoluție](#) privind continuarea activităților de mobilitate în scopul învățării aflate în curs de desfășurare în cadrul programului Erasmus+ în contextul retragerii Regatului Unit din Uniunea Europeană.

În decembrie 2020, Parlamentul și Consiliul au ajuns la un acord provizoriu cu privire la programul Erasmus+ pentru perioada 2021-2027, care se preconizează că va avea un buget de peste 26 de miliarde EUR (față de 14,7 miliarde EUR în perioada anterioară).

[3]JO C 195, 7.6.2018, pp. 1-5.

[4]JO C 444, 10.12.2018, pp. 1-8.

[5]JO C 189, 5.6.2019, pp. 15-22.

[6]Pentru informații suplimentare, consultați fișa informativă [3.6.4](#) privind învățământul superior.

Noua ediție a acestui program ar trebui să sporească participarea persoanelor cu mai puține oportunități, de exemplu cele afectate de dizabilități, distanța geografică sau de sărăcie. Erasmus+ va susține învățarea pe tot parcursul vieții pentru cursanții adulți. Formalitățile administrative vor fi simplificate, iar accesul la fondurile structurale va fi posibil pe baza unei „mărci de excelență” pentru proiectele care nu au fost selectate în cadrul programului. În sfârșit, programul va contribui la obiectivele climatice ale Uniunii prin măsuri de reducere a amprentei sale climatice.

B. Educația și ocuparea forței de muncă

Comisia pentru cultură și educație (CULT) și Comisia pentru ocuparea forței de muncă și afaceri sociale (EMPL) au elaborat un raport comun din proprie inițiativă referitor la comunicarea Comisiei privind „Noua agendă pentru competențe în Europa”. Rezoluția a fost adoptată de Parlament la [14 septembrie 2017](#)[7]. Parlamentul a susținut o abordare holistică a educației și dezvoltării competențelor, invitând statele membre să nu se concentreze doar asupra capacităților de inserție profesională, ci și asupra altor competențe care sunt utile societății. Alte aspecte menționate au fost dezvoltarea unei abordări mai cuprinzătoare a perfecționării competențelor migranților, investițiile în educația și îngrijirea copiilor preșcolari, promovarea oportunităților de învățare pe tot parcursul vieții, promovarea rolului esențial al învățării non-formale și informale, precum și promovarea competențelor digitale, a științei, tehnologiei, ingineriei și matematicii (STIM) și a competențelor antreprenoriale.

Comisiile CULT și EMPL au elaborat în comun un raport legislativ referitor la propunerea Comisiei privind actualizarea cadrului Europass. Noul cadru Europass a fost adoptat la 18 aprilie 2018 prin [Decizia \(UE\) 2018/646](#) a Parlamentului European și a Consiliului.

C. Alte domenii specifice

Parlamentul are un interes deosebit și în privința comunicărilor Comisiei care vizează domenii specifice ale educației și formării profesionale. Rezoluțiile Parlamentului European din 15 aprilie 2014 referitoare la [noile tehnologii și resursele educaționale deschise](#), din 8 septembrie 2015 referitoare la [promovarea antreprenoriatului în rândul tinerilor prin educație și formare](#), din 12 septembrie 2017 referitoare la [învățământul superior complementar și la distanță ca parte a strategiei europene de învățare pe tot parcursul vieții](#), din 12 iunie 2018 referitoare la [modernizarea educației în UE](#) și din 11 decembrie 2018 referitoare la [Educația în era digitală: dificultăți, șanse și învățăminte pentru elaborarea politicilor UE](#) constituie câteva exemple. În cursul anului 2021, Parlamentul ar trebui, totodată, să elaboreze poziția sa cu privire la comunicarea Comisiei intitulată „Planul de acțiune pentru educația digitală 2021-2027: Resetarea educației și formării pentru era digitală” [COM(2020)0624].

Pierre Hériard
12/2020

